

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1519.
Poërastras
in Eccium
conciat.

putabat iniuriam, poetastrorum & litteratorum gregem in Eccium concitavit, qui contumelijs, fannis scurrilibus, & rhonchis exceptum insignem Theologum petulanter exagitarunt. Quod deinceps solene fuit istius factionis hominibus: Ut nimirum Theologis eruditione atq; pietate prestantibus, qui Lutheri machinationibus oblittebant, sese petulanter obijcerent, morionum & scurrarum instar, eosque sparsis pasquillis, famosisque libellis apud omnes in odium & contemptum adducerent: Quibus Melanchthon etiam, ut erat litterator & poeta non inelegans, primis annis sese coniunxit.

CAPUT II.

- I. Nuptias celebrat, proq; Luth. in Paris. apologiam edit.
- II. Theologus ex Grammatico factus epistolam D. Pauli ad Rom. priuatim enarrat, illustratq; comentario, cum locis communibus.
- III. Iudicium Lutheri de hoc genere comm.
- IV. A Luth. in publicum emittitur cum prefat. in SS. Patres iniuriosa.

I.
Anno 1520.
Nuptias
celebrat.

Camer. de
Mel. p. 36.

CVm autem pro insigni suo in Lutherum affectu VVittenberge pedem figere decreuisset, de vxore ducenda cogitatione suscepit. Itaq; an. 1520. 25. Nou. virginem quam Catharinam Crappinam Consulis VVittenbergensis filiam matrimonio sibi iunxit, eaque domum ducta, deinceps familiam alere coepit. Nondum impleuerat annum etatis vige-

PHILIPPI MELANCHTHONIS. II

vigésimum quartum cum matrimonio sese
illigaret. Quod cum factum mater ipsius in-
telligeret, offensa nonnihil viro se denuò
coniunxit, postquam annis duodecim inte-
gris ab obitu mariti vidua perdurasset, ex-
pectans nimirum, quod vitæ genus filius eli-
geret.

ANNO
1521.
Mel. de Mel.
pag. 190.

Anno deinde sequente proximo, qui vige-
simus primus fuit supra millesimū quingen-
tesimum, cum Parisienses Theologi Lutheri
doctrinam assertionibus quibusdam cõpre-
hensam more scholastico condemnassent, ac-
census zelo Melanchthon in arenam profi-
lijt, & veteranis Theologus novus maritus
iuuenili ardore concitatus petulanter insul-
tauit, edito libello, cui titulum fecit: Aduer-
sus furiosum Parisiensium theologastrorum
decretum, Philippi Melanchthonis pro Lu-
thero apologia. Hæc altera fuit in Catholi-
cos ipsius machinatio, quæ magnum illi no-
men peperit apud Lutheranos. Vnde dein-
ceps quidem, licet grammaticus esset, & hu-
maniorum litterarum professor, tamen in
rebus Theologicis iudicium illius existima-
tum fuit magni momenti.

Ann. 1521.
Edit Apo-
logiam pro
Luth. in
Parisien-
ses.

Luth. tom.
2. lat.
Vitt. pag.
202.
Mel. tom. 2.
p. 82.

Cæterum vt reipsa dilueret, quam Eccius
obiecerat rerum Theologicarum ignorantiam,
post disputationem Lipicam & sacras litteras
priuatim docere cœpit collecto discipulo-
rum cœtu; quibus epistolam D. Pauli enar-
rauit ad Romanos scriptam. Priusquam verò
eam odiretur, proemij loco communissimos
rerum

II.
Theologiã
profiteretur.

In pref. loc.
comm. 1.
edit.

ANNO
1521.

Eius Loci
commu-
nes in sa-
cras litte-
ras.

Stilus ele-
gans.

rerum Theologicarum locos dictavit, methodica ratione digestos, quos Theologiae studiosis ad intelligendam Apostoli mentem v sui futuros dicebat. Hanc lucubratiunculam è discipulis quidam autore non consulto typis divulgavit: quam anno sequente 1521. reuocauit ad incudem, & additamentis quibusdam auctam denuò publicauit sub hoc titulo: Loci communes rerum theologicarum, seu, Hypotyposes theologiae. Vniuersam verò Lutheranae Theologiae summam hoc scripto complexus est, quam in eo succinctè, breuiter; & vt politioris litteraturae studiosos inescaret, stilo ad elegantiam perpolito distinctam in capita tractauit. Mirum verò, quam auidè libellus hic à Lutheranis exceptus fuerit: quem continuò Georgius Spalatinus in germanicam linguam transtulit, scilicet vt omnium etiam vulgi manibus tereatur. Placuit ijs maximè, quibus Lutheri summa intemperies & tumultuosa scribendi ratio displicebat. Licet enim Melanchthon eandè prorsus cum Luthero sententiam tuebatur, stilum tamen temperabat nonnihil ad modestiam, nec, vt ille, tanto cum impeturem gerebat. Quo factum est, vt quos Lutheri inaudita conuitiandi rabies, & canina mordacitas à nouatorum consortio deterrebat, in horum animos Melanchthon, qui mitior videbatur & benignior, elegantioris stili & blandiloquentiae cuiusdam illecebris captos, suauiter influeret. Nec dubium est, quin
hac

hac strophâ multos è litteratorum numero huic factioni conciliarit, qui humanitatis atque elegantioris stili lenocinio quodam illecti Lutheranis se partibus adiunxerunt.

Quod cum Lutherus ipse non ignoraret, Melanchthonem summis extulit laudibus, velut hominem, cum quo nec D. Thomas Aquinas scholasticorum primus, nec Hieronymus & Origines Patrum doctissimi veniant comparandi. Certè libellum hunc de locis communibus, quem ætatis anno vigesimo tertio Melanchthon cõcepisse videtur, prorsus inuictum censuit Lutherus, tantique fecit, vt non immortalitate modo, sed & Ecclesiastico canone dignum iudicaret, scilicet vt eandem haberet cum propheticis apostolicisque scriptis autoritatem. Toties verò postmodum recoctus fuit & mutatus, tot ætus incrementis, vt cum tenuis esset initio, paulatim in magnum volumen excreveret, in quo Melanchthon de summis quibusdam Christianæ fidei dogmatis, de prædestinatione, de peccato, de libero arbitrio, de sacramentis, ea iuuenis asseruit, quæ maturior & senex velut hæretica damnauit.

Cæterùm cum ann. 1520. priuatim scriptam ad Romanos epistolam explicaret, quædam in eam commentatus est, qua Lutherus, vbi vidit, planè censuit in publicum emittenda. Itaq; cum Melanchthon frequenter interpellatus non ederet hæc commentaria, Lutherus ipse typographis ea dedit excuden-

ANNO
1522.

III.

Luth. de eo
iudicium.

Lib. de seruo
arbit. contr.
Erasmum.
Selm. recit.
4. p. 62.

Loci com-
munes au-
gentur in-
dies.

IV.

Ann. 1522.
Commen-
tarius eius
in Epist. ad
Rom. à
Luth. excu-
ditur.

cuden-

ANNO 1522. **Eius præfatio.** **Calumniæ eius in S. Doctoribus.**

cudenda; atq; hunc fetum addita præfatione Melanchthoni tanquam verò parenti dedicavit. Irascere, inquit, & noli peccare, loquere super cubile tuum, & sile. Ego sum, qui has tuas annotationes edo, & teipsum ad te mitto. Si tibi ipsi non places, rectè facis; satis est, dum nobis places. Ex tua parte peccatum est, si quid hic peccatum est. Cur non tu ipse edidisti? Cur toties me frustra rogare, mandare, & urgere passus es, ut ederes? Paulò post: Ego quod impij Thomistæ suo Thomæ mendaciter arrogant, scilicet neminem scripserisse melius in S. Paulum, tibi verè tribuo. Quin amplius irritare volo nasutos istos, & dico Hieronymi & Origenis cõmentaria esse meras nugas & inneptias, si tuis annotationibus comparentur. Iterum post pauca: Sola scriptura, inquis, legenda est citra commentaria. Rectè de Hieronymo, & Origene, & Thomâ, hisq; similibus dicis. Cõmentaria enim scripserunt, in quibus sua potius, quam Paulina & Christiana tradiderunt. Tuas annotationes nemo commentaria appellet, sed indicem duntaxat legendæ scripturæ & cognoscendi Christi: Id quod nullus hætenus præstitit cõmentariorum, qui saltem extet. Nam quod tu causaris, nec tibi ipsi per omnia latifacitum tuis annotationibus, labor est ante me, ut tibi credam. Sed ecce, credo, non satisfeceris tibi ipsi. Neque hoc quæritur, nec petitur abs te: Quin volumus Paulo suam quoq; gloriam salvam, ne quãdo iactet aliquis, Philip-
pum

pum esse Paulo superiorem, vel æqualem: sufficit te proximum Paulo esse. Hęc Lutherus an. 1522. 29. Julij, qui in eadem præfatione insinuat, Melanchthonem iam tum in Genesim in Matthæum, in Ioannem quædam commentatum, quæ furto se minatur ablatum, editurumque, nisi conatum hunc ipse præueniat. Quod autem tam immodicè Melanchthonem extollit, dum patribus eum præfert in vniuersum omnibus, & post D. Paulum constituit loco proximo; quin & Canone digna eum scribere definit, id prensandi causa factum est, vt hominem eximeret è cœlestium prophetarum vel Enthusiatarum fraudulētis laqueis, quos anno 1521. per Carlostadium, aliosq; nonnullos de fanaticorum grege circumuentus induerat. Ea res, quomodo gesta sit, breuiter hoc loco venit inferendum.

ANNO
1522.

Causa la-
dis tam
immodicæ.

C A P V T III.

- I. *VVittenberga noui motus & secta inter Luth.*
- II. *Missa & reliquis relig. cultus, vnaq; literarum studia abrogata, autore Carlostadio & Melancht.*
- III. *Tumultuum autoribus per Luth. repressis, restituta literarum exercitia.*
- IV. *Melanchthon in patriam abit. eius Heidelbergæ cum Nausea & inde cum Landgrauio colloqu. cum obseruato in via augurio.*

A NNO 1521. dum Lutherus VVormatiã
euocatur per Cæsarem, & postmodum in
Thu-

L.